

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (osmo vijeće)

9. prosinca 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Sudska nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima – Nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje – Zahtjev za naknadu štete koju je pretrpio pojedinac s domicilom u jednoj državi članici zbog nezgode koja je nastala u iznajmljenom smještaju u drugoj državi članici – Tužba koju je oštećena stranka podnijela protiv osiguravatelja, s jedne strane, i osiguranika koji je vlasnik tog smještaja, s druge strane – Primjenjivost članka 13. stavka 3. te uredbe”

U predmetu C-708/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio County Court at Birkenhead (Okružni sud u Birkenheadu, Ujedinjena Kraljevina), odlukom od 30. prosinca 2020., koju je Sud zaprimio istog dana, u postupku

BT

protiv

Seguros Catalana Occidente,

EB,

SUD (osmo vijeće),

u sastavu: N. Jääskinen, predsjednik vijeća, M. Safjan (izvjestitelj) i M. Gavalec, suci,

nezavisna odvjetnica: T. Čapeta,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu EB, ona osobno,
- za njemačku vladu, J. Möller, M. Hellmann i U. Bartl, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: engleski

- za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agentice, uz asistenciju A. Peluso, *avvocato dello Stato*,
 - za Europsku komisiju, C. Ladenburger, X. Lewis i S. Noë, u svojstvu agenata,
- odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez mišljenja,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 13. stavka 3. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40., SL 2016., L 202, str. 57.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe BT, s jedne strane, te društva Seguros Catalana Occidente i osobe EB, s druge strane, u vezi sa zahtjevom osobe BT za naknadu štete pretrpljene zbog nezgode koja se dogodila u nekretnini u vlasništvu osobe EB.

Pravni okvir

- 3 Uvodne izjave 16., 18. i 34. Uredbe br. 1215/2012 glase:
 - „(16) Pored domicila tuženika, trebale bi postojati alternativne osnove nadležnosti temeljene na uskoj povezanosti između suda i tužbe ili zbog olakšavanja pravilnog sudovanja. Postojanje uske povezanosti trebalo bi osigurati pravnu sigurnost i spriječiti mogućnost da tuženik bude tužen pred sudom države članice [koji nije mogao] razumno predvidjeti. Važno je, posebno u slučajevima u vezi izvanugovornih obveza koje nastaju iz povrede privatnosti i osobnih prava, uključujući klevetu.
 - [...]
 - (18) U pogledu osiguranja, u potrošačkim ugovorima i ugovorima o radu, slabija stranka bi trebala biti zaštićena pravilima o nadležnosti koja su povoljnija za njene interese od općih pravila.
 - [...]
 - (34) Treba se osigurati kontinuitet između Konvencije [od 27. rujna 1968. o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.) (u daljnjem tekstu: Konvencija iz Bruxellesa)], Uredbe [Vijeća] (EZ) br. 44/2001 [od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)] i ove Uredbe, a u tom cilju potrebno je donijeti i prijelazne odredbe. Isti se zahtjev za kontinuitetom primjenjuje u pogledu tumačenja Suda Europske unije o [Konvenciji iz Bruxellesa] i uredbama koje je zamjenjuju.”

4 Odjeljak 3. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012, naslovljen „Nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje”, sadržava članke 10. do 16.

5 Člankom 10. te uredbe određuje se:

„U stvarima koje se odnose na osiguranje, nadležnost se utvrđuje ovim odjeljkom, ne dovodeći u pitanje članak 6. i članak 7. točku 5.”

6 Članak 11. navedene uredbe glasi:

„1. Osiguravatelj s domicilom u državi članici može biti tužen:

(a) pred sudovima države članice u kojoj ima domicil;

(b) u drugoj državi članici, u slučaju tužbi koje podnose ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik osiguranja, pred sudovima mjesta u kojem tužitelj ima domicil; ili

(c) ako je suosiguravatelj, pred sudovima države članice u kojoj je započet postupak protiv glavnog osiguravatelja.

2. Osiguravatelj koji nema domicil u državi članici, ali ima podružnicu, predstavništvo ili drugu poslovnu jedinicu u jednoj od država članica, u sporovima koji proizlaze iz poslovanja podružnice, predstavništva ili poslovne jedinice, smatra se da ima domicil u toj državi članici.”

7 U skladu s člankom 13. te iste uredbe:

„1. U pogledu osiguranja od odgovornosti, osiguravatelj također može, ako to dopušta pravo suda, sudjelovati u postupku koji je oštećena stranka pokrenula protiv osiguranika.

2. Članci 10., 11. i 12. primjenjuju se na tužbe koje podigne oštećena stranka izravno protiv osiguravatelja, ako je takva izravna tužba dopuštena.

3. Ako pravo koje uređuje izravne tužbe predviđa da ugovaratelj osiguranja ili osiguranik budu obuhvaćeni istom tužbom, za njih je nadležan isti sud.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

8 Osoba BT, s domicilom u Ujedinjenoj Kraljevini, doživjela je nezgodu 2018. godine tijekom odmora u Španjolskoj. Ta se nezgoda dogodila u nekretnini u vlasništvu osobe EB, s domicilom Irskoj.

9 Seguros Catalana Occidente osiguravajuće je društvo sa sjedištem u Španjolskoj koje je osiguravatelj osobe EB u pogledu njezine građanskopravne odgovornosti u vezi s tom nekretninom.

10 Osoba BT tvrdi da je prema ugovoru, koji je za njezin račun sklopio član njezine obitelji, osoba EB prihvatila osigurati smještaj za nju i njezinu obitelj u navedenoj nekretnini počevši od 31. ožujka 2018.

- 11 Osoba BT ozlijedila se 3. travnja 2018. uslijed slučajnog pada na otvorenom dvorištu koje je dio te nekretnine.
- 12 Osoba BT odlučila je podnijeti tužbu protiv osobe EB i društva Seguros Catalana Occidente u vezi sa štetom i gubicima nastalim zbog tog pada. Ona tvrdi da je u odnosu na nju osoba EB na temelju ugovorne i deliktne odgovornosti bila obvezna postupati s potrebnom razinom pažnje i profesionalnosti kako bi osigurala da nekretnina bude u razumnoj mjeri sigurna za upotrebu, a da je ona tu obvezu prekršila. Osoba BT tvrdi da je osoba EB bila obvezna postaviti ogradu uz stepenicu odnosno znak upozorenja ili pak određeni oblik označavanja te stepenice.
- 13 Postupak je pokrenut pred County Court Money Claims Centreom (England & Wales) (Centar Okružnog suda za novčana potraživanja (Engleska i Wales), Ujedinjena Kraljevina) 14. travnja 2019. Tužba je zatim dostavljena tuženicima, odnosno društvu Seguros Catalana Occidente i osobi EB, a zatim ustupljena County Courtu at Birkenhead (Okružni sud u Birkenheadu, Ujedinjena Kraljevina).
- 14 Osoba BT tvrdi da su sudovi Engleske i Walesa međunarodno nadležni u pogledu društva Seguros Catalana Occidente na temelju članka 11. stavka 1. točke (b) i članka 13. stavka 2. Uredbe br. 1215/2012.
- 15 Kad je riječ o osobi EB, osoba BT navodi da na temelju članka 13. stavka 3. Uredbe br. 1215/2012 tužitelj može osiguranika s domicilom u inozemstvu obuhvatiti tužbom protiv osiguravatelja s poslovnim nastanom u inozemstvu. Osoba BT smatra da u tom pogledu nije potrebno postojanje „spora” između osiguravatelja i osiguranika u pogledu valjanosti ili učinka police osiguranja. Jedini uvjet koji je potrebno ispuniti na temelju članka 13. stavka 3. te uredbe je taj da je pravom mjerodavnim za izravnu tužbu protiv osiguravatelja, a u predmetnom slučaju je to španjolsko pravo, predviđena tužba protiv osiguranika.
- 16 Društvo Seguros Catalana Occidente nije osporavalo nadležnost suda koji je uputio zahtjev te je izložilo svoju obranu.
- 17 Osoba EB 29. siječnja 2020. usprotivila se nadležnosti sudova Engleske i Walesa za odlučivanje o zahtjevima koje je protiv nje podnijela osoba BT na temelju članka 13. stavka 3. Uredbe br. 1215/2012.
- 18 Osoba EB smatra da se ta odredba primjenjuje samo na zahtjeve u stvarima koje se odnose na osiguranje. Doista, ona navodi da je osoba BT podnijela zahtjev za naknadu štete i posrednih gubitaka nastalih zbog navodno nemarnog stavljanja na raspolaganje smještaja za odmor. Nije riječ o zahtjevu u stvari koja se odnosi na osiguranje i on to ne postaje na temelju obične činjenice da je zahtjev podnesen u okviru iste tužbe koja je izravno podignuta protiv osiguravatelja.
- 19 Prije nego što je bilo moguće razmotriti zahtjev osobe EB kojim se osporava nadležnost sudova Engleske i Walesa, društvo Seguros Catalana Occidente pojasnilo je svoje stajalište o meritumu te je ustvrdilo da zbog granica i ograničenja predviđenih policom osiguranja njome nije bilo obuhvaćeno korištenje nekretnine na način da je osoba EB koristi u svrhe naplatnog smještaja za odmor trećih osoba. Stoga je društvo Seguros Catalana Occidente osporavalo obvezu naknade štete osobi EB zbog predmetne nezgode te je slijedom toga zatražilo odbijanje zahtjeva koji je osoba BT podnijela protiv njega. Sud koji je uputio zahtjev prekinuo je odlučivanje o zahtjevu društva Seguros Catalana Occidente za odbijanje zahtjeva osobe BT do donošenja odluke iz ovog zahtjeva.

- 20 Taj sud smatra da najprije mora razmotriti osporavanje svoje međunarodne nadležnosti koje je istaknula osoba EB. Navedeni sud pojašnjava da društvo Seguros Catalana Occidente ne sudjeluje u postupku kad je riječ o tom potonjem aspektu.
- 21 U tim je okolnostima County Court at Birkenhead (Okružni sud u Birkenheadu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Zahtijeva li se člankom 13. stavkom 3. Uredbe br. 1215/2012 o sudskoj nadležnosti da predmet tužbe na koji se poziva oštećena stranka kako bi namirila svoje potraživanje od ugovaratelja osiguranja/osiguranika uključuje stvar koja se odnosi na osiguranje?
 2. U slučaju potvrdnog odgovora na [prvo pitanje], je li činjenica da potraživanje koje oštećena stranka ističe u odnosu na ugovaratelja osiguranja/osiguranika proizlazi iz istih činjenica i obuhvaćeno je istom tužbom kao i izravna tužba protiv osiguravatelja, dovoljna da opravda zaključak da je potraživanje oštećene stranke stvar koja se odnosi na osiguranje čak i kada je predmet tužbe između oštećene stranke i ugovaratelja osiguranja/osiguranika nepovezan s osiguranjem?
 3. Pored navedenog i podredno, ako je odgovor na [prvo pitanje] potvrđan, je li činjenica postojanja spora između osiguravatelja i oštećene stranke u vezi s valjanošću ili učinkom police osiguranja dovoljna da se njome opravda zaključak da je tužba oštećene stranke stvar koja se odnosi na osiguranje?
 4. Ako je odgovor na [prvo pitanje] niječan, je li dovoljno da pravo mjerodavno za izravnu tužbu podnesenu protiv osiguravatelja dopušta da se takva izravna tužba proširi na ugovaratelja osiguranja/osiguranika?”

O prethodnim pitanjima

Prvo, drugo i treće pitanje

- 22 Svojim prvim, drugim i trećim pitanjem, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 13. stavak 3. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da se u slučaju tužbe koju podigne oštećena stranka izravno protiv osiguravatelja, u skladu sa stavkom 2. tog članka, sud države članice u kojoj ta oštećena stranka ima domicil može na temelju navedenog stavka 3. tog članka proglasiti nadležnim i za odlučivanje o zahtjevu za naknadu štete koji je istodobno podnijela navedena oštećena stranka protiv ugovaratelja osiguranja ili osiguranika s domicilom u drugoj državi članici a kojeg osiguravatelj nije tužio.
- 23 Uvodno valja podsjetiti na to da se Uredbom br. 1215/2012, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 34., stavlja izvan snage i zamjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001, koja je sâma zamijenila Konvenciju iz Bruxellesa, pa tumačenje Suda u pogledu odredaba potonjih pravnih instrumenata vrijedi i za Uredbu br. 1215/2012 kad se te odredbe mogu smatrati „ekvivalentnima” (presuda od 9. srpnja 2020., Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, t. 22. i navedena sudska praksa). Doista, to je slučaj s člankom 10. stavkom 3. Konvencije iz Bruxellesa kao i člankom 11. stavkom 3. Uredbe br. 44/2001, s jedne strane, i člankom 13. stavkom 3. Uredbe br. 1215/2012, s druge strane.

- 24 Sud mora u skladu sa svojom ustaljenom sudskom praksom u svrhu tumačenja odredbe prava Unije uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve zakonodavstva kojeg je ona dio (presuda od 24. ožujka 2021., MCP, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, t. 37. i navedena sudska praksa).
- 25 Kao prvo, u pogledu teksta članka 13. stavka 3. Uredbe br. 1215/2012, u vezi sa stavkom 2. tog članka, valja podsjetiti na to da se tom odredbom propisuje da ako pravo koje uređuje tužbe koje podigne oštećena stranka izravno protiv osiguravatelja predviđa da ugovaratelj osiguranja ili osiguranik budu obuhvaćeni istom tužbom, za njih je nadležan isti sud. Valja utvrditi da taj tekst sam po sebi ne daje odgovor na prvo, drugo i treće pitanje postavljeno u ovom predmetu.
- 26 Kao drugo, u pogledu opće strukture Uredbe br. 1215/2012 valja istaknuti da se njezin članak 13. stavak 3. nalazi u odjeljku 3. njezina poglavlja II. Tim se odjeljkom, kojim se u skladu s njegovim naslovom i člankom 10. navedene uredbe utvrđuje nadležnost „u stvarima koje se odnose na osiguranje”, uspostavlja autonoman sustav raspodjele sudske nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje (vidjeti u tom smislu presudu od 20. srpnja 2017., MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, t. 27.).
- 27 U tom pogledu valja istaknuti da iz sudske prakse Suda koja se odnosi na doseg pojma „u stvarima koje se odnose na osiguranje” proizlazi da priroda koju izravna tužba oštećene stranke protiv osiguravatelja ima prema nacionalnom pravu uopće nije relevantna za primjenu odredbi odjeljka 3. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012 (vidjeti u tom smislu presudu od 13. prosinca 2007., FBTO Schadeverzekeringen, C-463/06, EU:C:2007:792, t. 30.).
- 28 U tom kontekstu osoba EB, njemačka vlada i Europska komisija u svojim pisanim očitovanjima tvrde da tužba za naknadu štete koju je podnijela oštećena stranka protiv osiguranika ne može biti obuhvaćena člankom 13. stavkom 3. te uredbe jer ona ne proizlazi iz „osiguravateljnog odnosa”, nego je u biti obuhvaćena stvarima povezanim s deliktima.
- 29 Kao što to proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 1215/2012, autonomnim pojmom „u stvarima koje se odnose na osiguranje” omogućuje se razlikovanje između nadležnosti predviđene odjeljkom 3. poglavlja II. te uredbe u tim stvarima i posebnih nadležnosti predviđenih odjeljkom 2. istog poglavlja u stvarima povezanim s ugovorom i deliktima (vidjeti u tom smislu presudu od 13. prosinca 2007., FBTO Schadeverzekeringen, C-463/06, EU:C:2007:792, t. 30.).
- 30 Stoga valja smatrati da se za opravdanje primjene posebnih pravila o nadležnosti predviđenih u tom odjeljku 3. tužba o kojoj odlučuje sud nužno mora odnositi na pitanje koje se tiče prava i obveza koji proizlaze iz osiguravateljnog odnosa između stranaka te tužbe.
- 31 To tumačenje pojma „u stvarima koje se odnose na osiguranje” podrazumijeva da se zahtjev koji je oštećena stranka podnijela protiv ugovaratelja osiguranja ili osiguranika ne može smatrati zahtjevom u stvarima koje se odnose na osiguranje na temelju obične činjenice da se taj zahtjev i zahtjev koji je izravno podnesen protiv osiguravatelja temelje na istim činjenicama ili zato što između osiguravatelja i oštećene stranke postoji spor o valjanosti ili učinku police osiguranja.
- 32 Kao treće, što se tiče teleološkog tumačenja, s jedne strane, valja podsjetiti na to da prema sudskoj praksi Suda iz uvodne izjave 18. Uredbe br. 1215/2012 proizlazi da tužbu u stvarima koje se odnose na osiguranje obilježava određena neravnoteža između stranaka koju se odredbama odjeljka 3. poglavlja II. te uredbe nastoji ispraviti davanjem slabijoj stranci prednosti pravila o

nadležnosti koja su povoljnija za njezine interese od općih pravila (vidjeti u tom smislu presude od 20. srpnja 2017., MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, t. 28. i od 27. veljače 2020., Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, t. 27. i 44.).

- 33 Ta neravnoteža u načelu ne postoji kada se tužba ne odnosi na osiguravatelja, u odnosu na kojeg se i osiguranik i oštećena stranka smatraju slabijim strankama (vidjeti u tom smislu presude od 26. svibnja 2005., GIE Réunion européenne i dr., C-77/04, EU:C:2005:327, t. 17. i navedenu sudsku praksu, i od 17. rujna 2009., Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, t. 44.).
- 34 Osim toga, kao što to proizlazi iz izvješća P. Jenarda o Briselskoj konvenciji, str. 32. (SL 1979., C 59, str. 1.), valja navesti da je cilj članka 13. stavka 3. Uredbe br. 1215/2012 pružiti osiguravatelju pravo podnošenja tužbe protiv osiguranika, kao treće stranke u postupku između njega i oštećene stranke, kako bi mu se pružilo sredstvo protiv prijave i izbjeglo da različiti sudovi donose nepomirljive presude. Iz toga proizlazi da u slučaju kad je oštećena stranka podnijela tužbu za naknadu štete izravno protiv osiguravatelja, a on nije podignuo takvu tužbu protiv dotičnog osiguranika, sud pred kojim je pokrenut postupak ne može se na temelju te odredbe proglasiti nadležnim u odnosu na tog osiguranika.
- 35 S druge strane, točno je da odredbe Uredbe br. 1215/2012, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 16., treba tumačiti uzimajući u obzir cilj olakšanja pravilnog sudovanja i da bi se tužbom oštećene stranke protiv osiguranika, kao treće stranke u postupku pred sudom pred kojim se vodi postupak, omogućilo izbjegavanje opasnosti od postojanja dviju usporednih parnica.
- 36 Međutim, valja naglasiti da bi se dopuštanjem oštećenoj stranci da podnese tužbu protiv osiguranika na temelju članka 13. stavka 3. Uredbe br. 1215/2012 zaobišla pravila te uredbe o nadležnosti u stvarima koje se odnose na deliktenu odgovornost, kako su utvrđena u odjeljku 2. njezina poglavlja II. Naime, tako bi svaka oštećena stranka mogla protiv osiguravatelja podnijeti tužbu na temelju tog članka 13. stavka 2. kako bi iskoristila povoljnije odredbe članaka 10. do 12. navedene uredbe kako bi potom tužila osiguranika kao treću stranku u tom postupku na temelju navedenog članka 13. stavka 3. te uredbe.
- 37 U svakom slučaju, cilj pravilnog sudovanja u načelu je dovoljno postignut s obzirom na to da je osiguraniku, kao što je to predviđeno u članku 13. stavku 1. Uredbe br. 1215/2012, moguće pozvati osiguravatelja na sudjelovanje u postupku pred istim sudom pred kojim oštećena stranka postupa protiv tog osiguranika, pod uvjetom da je to dopušteno pravom države članice tog suda.
- 38 Uzimajući u obzir prethodno navedeno, na prvo, drugo i treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 13. stavak 3. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da se u slučaju izravne tužbe oštećene stranke protiv osiguravatelja, u skladu sa stavkom 2. tog članka, sud države članice u kojoj ta oštećena stranka ima domicil ne može na temelju navedenog stavka 3. tog članka proglasiti nadležnim i za odlučivanje o zahtjevu za naknadu štete koji je istodobno podnijela navedena oštećena stranka protiv ugovaratelja osiguranja ili osiguranika s domicilom u drugoj državi članici a kojeg osiguravatelj nije tužio.

Četvrto pitanje

- 39 Uzimajući u obzir odgovor iz prethodne točke ove presude, na četvrto pitanje ne treba odgovoriti.

Troškovi

- 40 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (osmo vijeće) odlučuje:

Članak 13. stavak 3. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da se u slučaju izravne tužbe oštećene stranke protiv osiguravatelja, u skladu sa stavkom 2. tog članka, sud države članice u kojoj ta oštećena stranka ima domicil ne može na temelju navedenog stavka 3. tog članka proglasiti nadležnim i za odlučivanje o zahtjevu za naknadu štete koji je istodobno podnijela navedena oštećena stranka protiv ugovaratelja osiguranja ili osiguranika s domicilom u drugoj državi članici a kojeg osiguravatelj nije tužio.

Potpisi